

Original Research Paper

Elemen *Tahsīniyyāt* dalam Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah di Malaysia: Konsensus Pakar Berteraskan *Maqāṣid al-Sharī'ah*
(*Tahsīniyyāt Elements in the Shariah-Compliant Hotel Service Model in Malaysia: An Expert Consensus Based on Maqāṣid al-Sharī'ah*)

Siti Nur Husna Abd Rahman^{1*}, Muhammad Adnan Pitchan², Siti Nadiah Babge³ & Khairah Ismail⁴

¹Academy of Contemporary Islamic Studies, Universiti Teknologi MARA Cawangan Negeri Sembilan, 71300, Negeri Sembilan, Malaysia.

²Pusat Kajian Media dan Komunikasi, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia, 43600 Bangi Selangor, Malaysia.

³Kolej Universiti Agrosains Malaysia, Lot 2020, Jalan Ayer Paabas, 78000 Alor Gajah, Melaka, Malaysia.

⁴Akademi Pengajian Islam Kontemporari (ACIS), Pusat Asasi Universiti Teknologi MARA, Kampus Dengkil, Selangor, Malaysia.

*Pengarang Koresponden: snhusna@uitm.edu.my

Diserah: 13 Januari 2026 / Diterima: 30 Julai 2026

Abstrak. Kajian ini bertujuan mengenal pasti elemen *Tahsīniyyāt* dalam Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah di Malaysia berdasarkan konsensus pakar yang berteraskan *Maqāṣid al-Sharī'ah*. Kajian menggunakan pendekatan kualitatif melalui Teknik Kumpulan Nominal Ubah Suai (*Modified Nominal Group Technique*, MNGT) dengan melibatkan tujuh orang pakar yang mempunyai kepakaran dalam bidang Syariah, hospitaliti Islam, pelancongan halal dan pensijilan halal. Sebelum sesi MNGT dilaksanakan, elemen awal dibangunkan melalui analisis dokumen terhadap standard hospitaliti Islam yang diiktiraf, termasuk MS 2610:2015, *Muslim-Friendly Tourism and Hospitality Assurance and Recognition* (MFAR), *Islamic Quality Standard* (IQS), *Salam Standard*, *CrescentRating* dan *Tripez*. Data dianalisis secara deskriptif berdasarkan tahap persetujuan pakar dan keutamaan setiap elemen. Dapatan kajian menunjukkan bahawa majoriti elemen *Tahsīniyyāt* mencapai tahap persetujuan yang tinggi serta disahkan sebagai komponen penting dalam pembangunan Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah. Elemen-elemen tersebut merangkumi aspek estetika, kebersihan, keselesaan, profesionalisme, inovasi perkhidmatan, kelestarian dan pengalaman pelanggan yang menyokong pematuhan Syariah secara menyeluruh. Kajian ini menyumbang kepada pembangunan satu kerangka perkhidmatan hotel yang lebih sistematik dan komprehensif serta berpotensi dijadikan rujukan oleh pengusaha hotel, badan pensijilan dan penggubal dasar dalam memperkukuh standard hotel patuh Syariah di Malaysia.

Kata kunci *Tahsīniyyāt*; Hotel Patuh Syariah; *Maqāṣid al-Sharī'ah*; Konsensus Pakar; MNGT.

Abstract. This study aims to identify the *Tahsīniyyāt* elements of the Shariah-Compliant Hotel Service Model in Malaysia through expert consensus based on the principles of *Maqāṣid al-Sharī'ah*. A qualitative approach was employed using the Modified Nominal Group Technique (MNGT) involving seven experts with extensive expertise in Shariah, Islamic hospitality, halal tourism, and halal certification. Prior to the MNGT session, the preliminary *Tahsīniyyāt* elements were developed through document analysis of recognised Islamic hospitality standards, including MS 2610:2015, *Muslim-Friendly Tourism and Hospitality Assurance and Recognition* (MFAR), *Islamic Quality Standard* (IQS), *Salam Standard*, *CrescentRating*, and *Tripez*. The data were analysed using descriptive analysis based on the level of expert consensus and the priority assigned to each element. The findings revealed that the majority of the proposed *Tahsīniyyāt* elements achieved a high level of expert agreement and were validated as essential components of the Shariah-Compliant Hotel Service Model. These elements encompass aesthetics, cleanliness, comfort, professionalism, service innovation, sustainability, and customer experience, all of which contribute to comprehensive Shariah compliance. This

study contributes to the development of a more systematic and comprehensive hotel service framework and offers practical guidance for hotel operators, certification bodies, and policymakers in strengthening Shariah-compliant hotel standards in Malaysia.

Keywords *Tahsīniyyāt; Shariah-Compliant Hotel; Maqāsid al-Sharī‘ah; Expert Consensus; Modified Nominal Group Technique (MNGT).*

Pengenalan

Industri hospitaliti Islam di Malaysia berkembang pesat sejajar dengan peningkatan permintaan terhadap perkhidmatan penginapan yang memenuhi keperluan pelancong Muslim. Pertumbuhan industri pelancongan halal di peringkat global turut meningkatkan keperluan terhadap penyediaan perkhidmatan hotel yang bukan sahaja menawarkan makanan halal dan kemudahan ibadah, malah mengintegrasikan prinsip Syariah secara menyeluruh dalam aspek pengurusan, operasi dan penyampaian perkhidmatan. Seiring dengan perkembangan tersebut, Malaysia terus diiktiraf sebagai antara destinasi utama pelancongan mesra Muslim melalui penyediaan ekosistem hospitaliti Islam yang komprehensif. Laporan *Mastercard* dan *CrescentRating* (2025) menunjukkan bahawa Malaysia terus mengekalkan kedudukan sebagai destinasi pilihan pelancong Muslim berdasarkan penyediaan kemudahan hospitaliti yang memenuhi keperluan Syariah.

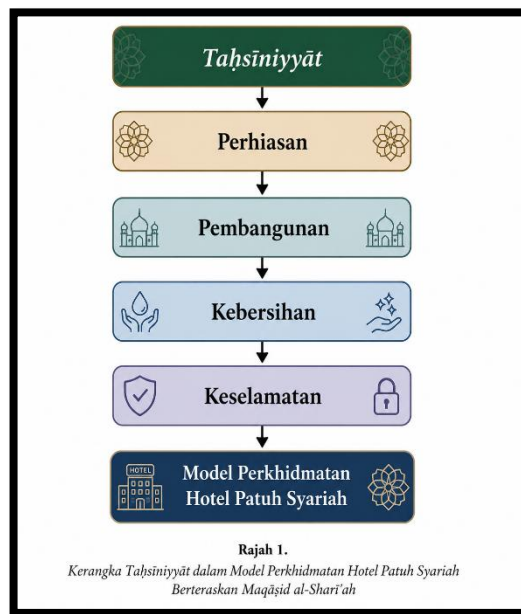
Selaras dengan perkembangan tersebut, konsep *Muslim-Friendly Hotel* dan *Shariah-Compliant Hotel* semakin mendapat perhatian dalam kalangan penyelidik dan pemain industri. Walaupun kedua-dua konsep mempunyai matlamat yang sama dalam memenuhi keperluan pelancong Muslim, pelaksanaannya masih menunjukkan ketidakkonsistenan dari segi definisi, skop dan standard yang digunakan. Kebanyakan hotel lebih menumpukan kepada penyediaan kemudahan asas seperti makanan halal, arah kiblat dan kemudahan solat, sedangkan aspek berkaitan budaya organisasi, etika perkhidmatan, profesionalisme pekerja dan pengalaman pelanggan masih kurang diberi perhatian (Henderson, 2010; Nordin, 2020). Keadaan ini menyebabkan pelaksanaan hotel patuh Syariah masih berbeza antara satu organisasi dengan organisasi yang lain.

Beberapa kajian terdahulu menegaskan bahawa pembangunan hotel patuh Syariah memerlukan pendekatan yang lebih menyeluruh dan tidak hanya tertumpu kepada pematuhan terhadap keperluan fizikal atau pensijilan tertentu. Sabri et al. (2022) menjelaskan bahawa kriteria *Muslim-Friendly Hospitality Services* (MFHS) perlu merangkumi aspek pengurusan, kemudahan, kebersihan, keselamatan dan penyampaian perkhidmatan bagi memastikan pengalaman pelanggan Muslim dipenuhi secara holistik. Selain itu, Nordin (2020) mendapati bahawa tahap pematuhan hotel terhadap keperluan MS 2610:2015 masih berbeza antara organisasi, sekali gus menunjukkan keperluan kepada satu model yang lebih komprehensif dan seragam.

Dalam kerangka *Maqāsid al-Sharī‘ah*, elemen *Tahsīniyyāt* merujuk kepada aspek penyempurnaan yang bertujuan meningkatkan kualiti kehidupan melalui penerapan nilai keindahan, keselesaan, adab dan akhlak. Berbeza dengan *Darūriyyāt* yang menekankan keperluan asas dan *Hājiyyāt* yang memenuhi keperluan pelengkap, *Tahsīniyyāt* berfungsi memperindah dan menyempurnakan sesuatu amalan agar selaras dengan objektif Syariah (Auda, 2008; Ibn Ashur, 2006; Kamali, 2008). Dalam konteks hospitaliti Islam, elemen ini diterjemahkan melalui penyediaan persekitaran yang bersih, estetik, selesa, layanan profesional serta pengalaman pelanggan yang berkualiti tinggi.

Walaupun kepentingan *Tahsīniyyāt* semakin mendapat perhatian dalam pembangunan hospitaliti Islam, kajian yang memfokuskan kepada pembentukan elemen-elemen tersebut secara sistematik masih terhad. Kebanyakan kajian terdahulu lebih memberi tumpuan kepada pematuhan terhadap standard seperti MS 2610:2015, MFAR, *Islamic Quality Standard* (IQS) dan *CrescentRating*, tanpa membangunkan elemen penyempurnaan yang disahkan melalui konsensus pakar (Jabatan Standard Malaysia, 2015; *Islamic Tourism Centre*, 2023; *Mastercard & CrescentRating*, 2025). Tambahan pula, pendekatan *Modified Nominal Group Technique* (MNGT) telah terbukti berkesan dalam pembangunan model dan standard kerana membolehkan penyelidik memperoleh konsensus pakar secara sistematik (Delbecq et al., 1975; Dobbie et al., 2004).

Berdasarkan sorotan literatur, masih terdapat jurang penyelidikan berkaitan pembangunan elemen *Tahsīniyyāt* sebagai komponen penting dalam Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah berteraskan *Maqāṣid al-Sharī'ah*. Justeru, kajian ini bertujuan mendapatkan konsensus pakar terhadap elemen-elemen *Tahsīniyyāt* menggunakan *Modified Nominal Group Technique* (MNGT) bagi membangunkan model perkhidmatan hotel patuh Syariah yang lebih sistematik, holistik dan praktikal. Dapatan kajian ini diharapkan dapat menyumbang kepada pengukuhan standard hospitaliti Islam serta menjadi rujukan kepada pengusaha hotel, badan pensijilan dan pembuat dasar dalam mempertingkatkan kualiti perkhidmatan hotel patuh Syariah di Malaysia.

Rajah 1. Kerangka Elemen *Tahsīniyyāt* dalam Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah Berteraskan *Maqāṣid al-Sharī'ah*

Rajah 1 menggambarkan kerangka konseptual elemen *Tahsīniyyāt* yang menjadi fokus dalam kajian ini. Berdasarkan analisis literatur dan prinsip *Maqāṣid al-Sharī'ah*, elemen *Tahsīniyyāt* diterjemahkan kepada empat domain utama, iaitu perhiasan, pembangunan, kebersihan dan keselamatan. Keempat-empat domain ini membentuk komponen penyempurnaan yang menyokong pembangunan Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah yang lebih holistik, sistematik dan berteraskan nilai-nilai Syariah.

Metodologi

Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif dengan reka bentuk *Modified Nominal Group Technique* (MNGT) bagi mendapatkan konsensus pakar terhadap elemen *Tahsīniyyāt* dalam Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah di Malaysia. Pendekatan ini dipilih kerana membolehkan penilaian secara sistematik terhadap elemen yang dibangunkan melalui gabungan penilaian individu dan perbincangan berkumpulan sehingga mencapai konsensus pakar (Delbecq et al., 1975).

Panel Pakar

Seramai tujuh orang panel pakar telah dipilih menggunakan persampelan bertujuan berdasarkan kepakaran dan pengalaman dalam bidang Syariah, hospitaliti Islam, pembangunan standard, industri halal dan pelancongan Islam. Panel pakar terdiri daripada wakil Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM), *Malaysian Association of Hotel Owners* (MAHO), Jabatan Standard Malaysia, *Halal Development Corporation* (HDC) dan *Islamic Tourism Centre* (ITC). Penglibatan pakar daripada pelbagai organisasi memastikan penilaian

mengambil kira perspektif Syariah, industri dan pembangunan standard, sekali gus meningkatkan kesahan kandungan model.

Jadual 1. Profil panel pakar bagi penilaian elemen tahsīniyyāt menggunakan modified nominal group technique (MNGT)

Bil	Nama Pakar	Jawatan	Organisasi
1	Ahmad Azizi Bharuddin	Penolong Pengarah Bahagian Maqasid Syariah	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM)
2	Pn. Zuraini Binti Yahaya	Pengarah Bahagian Maqasid Syariah	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM)
3	Pn. Wahida Norashikin Jamaruddin	Penolong Pengarah Bahagian Maqasid Syariah	Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM)
4	Shaharuddin M Saaïd	Wakil Persatuan Pemilik Hotel Malaysia	Malaysian Association of Hotel Owners (MAHO)
5	Pn. Nurhayati Ab Razak	Pengarah Bahagian Perkhidmatan Pengurusan	Jabatan Standard Malaysia
6	En. Muhammad Nawaf Azimi	Penolong Pengurus, Bahagian Pembangunan Industri	Halal Development Corporation (HDC)
7	Pn. Nur Alyssa Coraline Yussin	Pengarah Bahagian Penyelidikan dan Latihan	Islamic Tourism Centre (ITC)

Sumber: Hasil analisis penyelidik menggunakan *Modified Nominal Group Technique* (MNGT) (2026)

Jadual 1 menunjukkan profil tujuh orang panel pakar yang terlibat dalam penilaian kebolegunaan Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah menggunakan *Modified Nominal Group Technique* (MNGT). Pemilihan pakar dibuat secara persampelan bertujuan (*purposive sampling*) berdasarkan kepakaran dan pengalaman dalam bidang Syariah, hospitaliti Islam, pembangunan standard, industri halal dan pelancongan Islam. Penglibatan pakar daripada pelbagai agensi memastikan proses penilaian mengambil kira perspektif akademik, industri dan penggubalan standard, sekali gus meningkatkan kredibiliti dan kesahan kandungan model yang dibangunkan.

Prosedur Pengumpulan dan Analisis Data

Instrumen kajian dibangunkan berdasarkan elemen *Tahsīniyyāt* yang dikenal pasti melalui analisis dokumen. Semasa sesi MNGT, setiap pakar menilai kesesuaian elemen menggunakan skala *Likert* lima mata sebelum sesi perbincangan dijalankan bagi mendapatkan cadangan penambahbaikan dan mencapai konsensus. Data kuantitatif dianalisis secara deskriptif menggunakan *Microsoft Excel*, manakala maklum balas kualitatif dianalisis secara tematik. Selaras dengan cadangan Delbecq et al. (1975) dan Dobbie et al. (2004), elemen yang memperoleh sekurang-kurangnya 70% persetujuan diterima sebagai komponen dalam Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah.

Hasil Kajian

Penilaian Kesesuaian Elemen Domain Penekanan Perhiasan

Elemen perhiasan berperanan memperindah suasana hotel dalam batas syariah serta menyerlahkan identiti Islamik. Antara elemen yang disahkan melalui NGT termasuk dekorasi bilik yang tidak bercanggah dengan prinsip Islam, hiasan dalaman tandas bebas daripada gambar atau patung makhluk bernyawa, penggunaan kaligrafi Islamik, reka bentuk dalaman bercirikan seni bina Islamik, serta hiasan dalaman yang menarik tetapi sederhana. Hasil penilaian menunjukkan semua enam item domain perhiasan mencapai persetujuan 97.96%, menegaskan bahawa elemen perhiasan adalah kritikal dalam meningkatkan nilai estetika dan spiritual hotel patuh Syariah.

Jadual 2. Penilaian kesesuaian elemen domain penekanan perhiasan

Bil	Elemen	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Jumlah Skor	Peratus	Status Penilaian
1	Dekorasi bilik tidak bercanggah dengan kepercayaan Islam	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
2	Hiasan dalaman tandas tidak mempunyai unsur gambar atau patung menyerupai haiwan/manusia	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
3	Projek reka bentuk kemudahan mestilah mematuhi syariah	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
4	Hiasan kaligrafi	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
5	Reka bentuk dalaman berbentuk Islamik	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
6	Hiasan dalaman yang menarik	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai

Penilaian Kesesuaian Elemen Domain Penekanan Pembangunan

Domain pembangunan menekankan penyediaan kemudahan fizikal tambahan yang selesa dan mematuhi Syariah. Elemen penting termasuk penyediaan pusat kecergasan yang dipisahkan mengikut jantina, ruang bacaan, sistem keselamatan (pengawal, CCTV, *alarm*, lif selamat), pengudaraan dan pencahayaan yang baik, gimnasium dan kolam renang dengan pengasingan jantina, serta penolakan bilik air jenis “*transparent*”. Semua enam item mencapai skor 48 dan peratusan 97.96%, menegaskan bahawa pembangunan prasarana berlandaskan syariah adalah faktor penting dalam melengkapkan model.

Jadual 3. Penilaian kesesuaian elemen domain penekanan pembangunan

Bil	Elemen	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Jumlah Skor	Peratus	Status Penilaian
1	Mempelbagaikan kemudahan pusat kecergasan	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
2	Menyediakan ruangan bacaan	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
3	Mempelbagaikan kawalan keselamatan	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
4	Pengudaraan dan pencahayaan yang cukup	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
5	Mempelbagaikan ruangan riadah	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
6	Tidak menyediakan bilik air “transparent”	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai

Penilaian Kesesuaian Elemen Domain Penekanan Kebersihan

Kebersihan dianggap elemen asas yang berkait rapat dengan iman dan kesucian. Elemen utama termasuk prasarana wuduk dan mandi di setiap bilik, kemudahan beristinja, bilik dan kawasan hotel bersih, penubuhan unit sertu, kebersihan tandas dan penyediaan tong sampah, kemudahan menyuci najis (SCS), pengasingan kemudahan mandi mengikut jantina, dan panduan/khidmat halal di hotel. Kesemua lapan item mencapai persetujuan 97.96%, menegaskan bahawa kebersihan adalah faktor penting yang memperkukuh imej dan kredibiliti hotel patuh Syariah.

Jadual 4. Penilaian kesesuaian elemen domain penekanan kebersihan

Bil	Elemen	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Jumlah Skor	Peratus	Status Penilaian
1	Menyediakan prasarana wuduk dan mandi di setiap bilik	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
2	Kemudahan beristinja, kain basahan dan selipar tandas	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
3	Memastikan bilik dan kawasan hotel bersih	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
4	Penubuhan unit sertu	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
5	Kebersihan tandas dilengkapi tong sampah	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
6	Menambah prasarana menyuci najis	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
7	Pengasingan kemudahan mandi	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
8	Menyediakan panduan/khidmat halal	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai

Sumber: Hasil analisis penyelidik menggunakan *Modified Nominal Group Technique* (MNGT) (2026)

Penilaian Kesesuaian Elemen Domain Penekanan Keselamatan

Keselamatan meliputi perlindungan fizikal dan ketenteraman psikologi tetamu. Elemen utama yang dipersetujui ialah bilik kebal untuk barangan berharga, kotak keselamatan di setiap bilik, rondaan berkala, CCTV, kawalan pintu masuk, *smoke detector*, *fire alarm*, laluan kecemasan/lif kecemasan, dan pegawai keselamatan wanita. Semua elemen mencapai persetujuan 97.96%, menegaskan bahawa keselamatan adalah elemen penting yang memberi nilai kepada kesejahteraan dan maruah tetamu, selaras dengan prinsip *hifz al-nafs* dan *hifz al-'ird* dalam *Maqasid Syariah*.

Jadual 5. Penilaian kesesuaian elemen domain penekanan keselamatan

Bil	Elemen	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Jumlah Skor	Peratus	Status Penilaian
1	Bilik kebal untuk simpanan barangan berharga	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
2	Mempunyai pegawai keselamatan wanita	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
3	Menyediakan CCTV	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
4	Menyediakan kotak keselamatan di setiap bilik	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
5	Mempelbagaikan kawalan pintu masuk	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
6	Menyediakan <i>smoke detector</i>	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
7	Rondaan berkala bertujuan penjaga keselamatan	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
8	Menyediakan <i>fire alarm</i>	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai
9	Menyediakan <i>emergency lift</i> / laluan keluar	7	7	7	7	7	7	6	48	97.96%	Sesuai

Sumber: Hasil analisis penyelidik menggunakan *Modified Nominal Group Technique* (MNGT) (2026)

Dapatan NGT menunjukkan bahawa semua domain *Tahsīniyyāt* memperoleh tahap persetujuan pakar yang sangat tinggi, menegaskan bahawa elemen perhiasan, pembangunan, kebersihan, dan keselamatan adalah penting dalam melengkapkan Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah secara holistik. Penerapan elemen-

elemen ini bukan sahaja meningkatkan nilai estetika dan keselesaan, tetapi juga memastikan pematuhan syariah, menjaga maruah dan kesejahteraan tetamu, sekaligus mengukuhkan imej hotel sebagai institusi hospitaliti Islam yang autentik dan berkualiti.

Pada bahagian ini, hasil konsensus pakar melalui *Modified Nominal Group Technique (MNGT)* dibentangkan berdasarkan empat tema utama elemen *Tahsīniyyāt* yang telah mencapai tahap persetujuan pakar. Secara keseluruhannya, semua elemen yang dicadangkan memperoleh tahap persetujuan melebihi 95%, sekali gus menunjukkan kesesuaiannya untuk dimasukkan ke dalam Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah.

Jadual 6. Ringkasan konsensus pakar mengikut domain aḥsīniyyāt

Domain	Jumlah Elemen	Skor Persetujuan	Peratus Persetujuan	Keputusan
Perhiasan	6	48/49	97.96%	Diterima
Pembangunan	6	48/49	97.96%	Diterima
Kebersihan	8	48/49	97.96%	Diterima
Keselamatan	9	48/49	97.96%	Diterima

Jadual 6 menunjukkan ringkasan keputusan konsensus pakar terhadap empat domain utama elemen *Tahsīniyyāt* dalam Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah. Kesemua domain memperoleh tahap persetujuan pakar yang sangat tinggi, iaitu 97.96%, sekali gus melepasi nilai minimum penerimaan sebanyak 70%. Dapatan ini membuktikan bahawa elemen perhiasan, pembangunan, kebersihan dan keselamatan diterima sebagai komponen yang sesuai untuk diintegrasikan dalam model yang dibangunkan.

Secara keseluruhannya, tahap persetujuan yang tinggi menunjukkan bahawa keempat-empat domain tersebut saling melengkapi dalam memperkukuh pelaksanaan perkhidmatan hotel patuh Syariah berteraskan *Maqāsid al-Sharī'ah*. Elemen-elemen ini bukan sahaja menyokong pematuhan Syariah, malah meningkatkan aspek estetika, keselesaan, kebersihan dan keselamatan, sekali gus menyumbang kepada pengalaman hospitaliti Islam yang lebih holistik dan berkualiti.

Hasil konsensus pakar menunjukkan bahawa elemen *Tahsīniyyāt* merupakan komponen pelengkap yang signifikan dalam pembangunan Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah di Malaysia. Analisis terhadap keputusan *Modified Nominal Group Technique (MNGT)* mendapati kesemua elemen yang dicadangkan mencapai tahap persetujuan pakar melebihi 95%, sekali gus mengesahkan kesesuaiannya untuk dimasukkan ke dalam model yang dibangunkan. Secara keseluruhannya, dapatan kajian dapat dirumuskan kepada empat tema utama, iaitu perhiasan Islamik, pembangunan dan prasarana, kebersihan, serta keselamatan.

Tema perhiasan Islamik menekankan kepentingan elemen estetika yang mematuhi prinsip Syariah dalam membentuk identiti hotel. Pakar bersepakat bahawa penggunaan kaligrafi Islam, reka bentuk dalaman bercirikan seni bina Islam serta hiasan yang bebas daripada unsur bercanggah dengan akidah bukan sahaja meningkatkan nilai estetika, malah menyumbang kepada pembentukan suasana yang kondusif untuk pelanggan Muslim.

Tema pembangunan dan prasarana pula merangkumi penyediaan kemudahan fizikal yang menyokong keselesaan dan kesejahteraan pelanggan. Antara elemen yang dipersetujui ialah pengasingan kemudahan rekreasi mengikut jantina, pencahayaan dan pengudaraan yang baik, ruang bacaan, serta penyediaan kemudahan keselamatan yang lengkap. Dapatan turut menunjukkan bahawa aspek privasi pelanggan menjadi pertimbangan utama dalam pembangunan hotel patuh Syariah.

Bagi tema kebersihan, pakar mengiktiraf bahawa kebersihan merupakan elemen yang tidak dapat dipisahkan daripada pelaksanaan prinsip Syariah. Penyediaan kemudahan wuduk, tandas yang bersih, unit serutu, pengasingan kemudahan mandi serta penyediaan panduan halal dikenal pasti sebagai elemen penting yang meningkatkan keyakinan pelanggan terhadap kredibiliti hotel.

Tema terakhir ialah keselamatan, yang merangkumi penyediaan sistem kawalan keselamatan, pegawai keselamatan wanita, kamera litar tertutup (CCTV), penggera kebakaran, pengesan asap, laluan kecemasan

serta kemudahan penyimpanan barangan berharga. Kesepakatan pakar menunjukkan bahawa aspek keselamatan bukan sahaja melindungi pelanggan daripada risiko fizikal, malah menyokong pemeliharaan maruah dan kesejahteraan pelanggan sepanjang berada di hotel.

Selain mengenal pasti empat tema utama, analisis konsensus pakar turut menunjukkan bahawa elemen *Tahsīniyyāt* yang dicadangkan saling melengkapi antara satu sama lain dalam membentuk persekitaran hospitaliti Islam yang berkualiti. Walaupun setiap tema mempunyai fungsi yang berbeza, kesemuanya menyokong matlamat yang sama, iaitu meningkatkan pengalaman pelanggan melalui penyediaan perkhidmatan yang bukan sahaja mematuhi prinsip Syariah, malah memenuhi keperluan keselesaan, estetika, kebersihan dan keselamatan secara menyeluruh. Dapatan ini memperlihatkan bahawa pendekatan berasaskan *Tahsīniyyāt* mampu memperkukuh dimensi kualiti perkhidmatan yang sering kurang diberi penekanan dalam standard hotel patuh Syariah sedia ada.

Di samping itu, tahap persetujuan pakar yang tinggi terhadap semua elemen menunjukkan bahawa komponen yang dicadangkan mempunyai tahap penerimaan yang kukuh dalam kalangan pakar daripada pelbagai bidang kepakaran. Keadaan ini membuktikan bahawa elemen *Tahsīniyyāt* bukan sekadar sesuai dari sudut teori, malah mempunyai potensi untuk diaplikasikan dalam amalan pengurusan hotel patuh Syariah. Oleh itu, dapatan kajian ini menyediakan asas yang kukuh bagi pembangunan Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah yang lebih sistematik, praktikal dan selaras dengan keperluan industri hospitaliti Islam di Malaysia.

Secara keseluruhannya, keempat-empat tema yang dikenal pasti membentuk dimensi utama *Tahsīniyyāt* dalam Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah berteraskan *Maqāṣid al-Sharī'ah*. Dapatan kajian menunjukkan bahawa kualiti perkhidmatan hotel patuh Syariah tidak hanya bergantung kepada pematuhan terhadap keperluan asas Syariah, tetapi turut dipengaruhi oleh elemen penyempurnaan yang meningkatkan pengalaman pelanggan secara holistik. Oleh yang demikian, elemen *Tahsīniyyāt* yang telah disahkan melalui konsensus pakar berpotensi dijadikan asas dalam pembangunan standard dan garis panduan perkhidmatan hotel patuh Syariah yang lebih komprehensif, sekali gus menyokong usaha memperkukuh daya saing industri hospitaliti Islam di Malaysia.

Perbincangan

Dapatan kajian membuktikan bahawa elemen *Tahsīniyyāt* tidak seharusnya dianggap sebagai komponen sampingan dalam pembangunan hotel patuh Syariah, sebaliknya berfungsi sebagai pemangkin kepada pembentukan pengalaman hospitaliti Islam yang lebih berkualiti. Walaupun kebanyakan standard hospitaliti Islam memberi penekanan kepada pematuhan terhadap aspek asas seperti makanan halal dan kemudahan ibadah, hasil konsensus pakar menunjukkan bahawa elemen penyempurnaan seperti estetika, keselesaan, kebersihan dan keselamatan merupakan faktor yang mempengaruhi persepsi serta kepuasan pelanggan terhadap hotel patuh Syariah. Dapatan ini menjelaskan bahawa pematuhan Syariah semata-mata belum mencukupi untuk memenuhi keperluan pelancong Muslim yang semakin menitikberatkan pengalaman penginapan yang menyeluruh.

Persetujuan tinggi pakar terhadap perhiasan Islamik menunjukkan bahawa identiti sesebuah hotel bukan hanya dibentuk melalui pensijilan halal atau penyediaan kemudahan ibadah, tetapi turut dipengaruhi oleh persekitaran fizikal yang mencerminkan nilai Islam. Penggunaan kaligrafi, seni bina Islam dan dekorasi yang mematuhi prinsip Syariah berfungsi sebagai medium yang memperkukuh identiti organisasi serta mewujudkan suasana yang kondusif kepada pelanggan Muslim. Dapatan ini menyokong pandangan Bitner (1992) dan Han dan Hyun (2017) bahawa persekitaran fizikal yang selaras dengan nilai Islam mampu meningkatkan pengalaman pelanggan dan memperkukuh imej hotel.

Selain itu, persetujuan pakar terhadap elemen pembangunan dan prasarana membuktikan bahawa kemudahan fizikal perlu dirancang berdasarkan prinsip *Maqāṣid al-Sharī'ah*, khususnya dalam memelihara akal, maruah dan kesejahteraan pelanggan. Penolakan terhadap reka bentuk bilik air jenis transparent serta sokongan terhadap pengasingan kemudahan rekreasi mengikut jantina menunjukkan bahawa pakar bukan sekadar menilai aspek fungsi, malah mengambil kira implikasi moral, etika dan privasi. Dapatan ini

memperlihatkan bahawa pembangunan fizikal hotel patuh Syariah memerlukan keseimbangan antara keperluan operasi moden dengan tuntutan Syariah.

Dari aspek kebersihan dan keselamatan, dapatan kajian memperlihatkan bahawa kedua-dua elemen tersebut bukan sekadar memenuhi keperluan operasi hotel, tetapi merupakan manifestasi kepada objektif *Maqāṣid al-Sharī'ah*, khususnya *hifz al-dīn*, *hifz al-nafs* dan *hifz al-'ird*. Penyediaan unit sertu, kemudahan wuduk, sistem keselamatan, pegawai keselamatan wanita dan laluan kecemasan menunjukkan bahawa konsep *Tahsīniyyāt* melangkaui aspek estetika semata-mata, sebaliknya turut menyokong perlindungan agama, nyawa dan maruah pelanggan. Dapatan ini memperkukuh hujah bahawa elemen penyempurnaan mempunyai hubungan langsung dengan pencapaian objektif Syariah dalam industri hospitaliti.

Sumbangan utama kajian ini ialah memperluaskan konsep *Tahsīniyyāt* daripada perbincangan teori kepada aplikasi praktikal dalam pembangunan Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah. Berbeza dengan kajian terdahulu yang lebih menumpukan kepada elemen asas atau standard operasi, kajian ini membuktikan bahawa *Tahsīniyyāt* menyediakan dimensi tambahan yang meningkatkan kualiti, nilai estetika, profesionalisme dan pengalaman pelanggan. Oleh itu, elemen *Tahsīniyyāt* wajar dijadikan salah satu komponen utama dalam pembangunan standard hotel patuh Syariah pada masa hadapan bagi memastikan model yang dibangunkan bukan sahaja memenuhi kehendak Syariah, tetapi turut memenuhi jangkaan industri dan pelanggan secara lebih menyeluruh.

Hal ini menunjukkan bahawa elemen *Tahsīniyyāt* bukan sekadar melengkapkan aspek operasi hotel, malah berfungsi sebagai dimensi nilai tambah yang membezakan hotel patuh Syariah daripada konsep *Muslim-friendly hotel* yang lebih memfokuskan kepada penyediaan kemudahan asas.

Kesimpulan

Kajian ini merumuskan bahawa elemen *Tahsīniyyāt* merupakan komponen pelengkap yang signifikan dalam Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah di Malaysia. Berdasarkan konsensus pakar, elemen yang merangkumi aspek perhiasan, pembangunan, kebersihan dan keselamatan didapati sesuai, relevan dan praktikal untuk diintegrasikan dalam model yang dibangunkan. Tahap persetujuan pakar yang tinggi membuktikan bahawa elemen *Tahsīniyyāt* bukan sekadar pelengkap kepada keperluan asas hospitaliti Islam, malah berperanan penting dalam meningkatkan keselesaan, kesejahteraan dan pengalaman pelanggan selaras dengan prinsip *Maqāṣid al-Sharī'ah*.

Dari sudut akademik, kajian ini menyumbang kepada pengembangan literatur hospitaliti Islam dengan memperkenalkan *Tahsīniyyāt* sebagai dimensi penyempurnaan yang melengkapkan pembangunan Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah. Berbeza dengan kajian terdahulu yang lebih menumpukan kepada aspek *Darūriyyāt* dan *Hājiyyāt*, kajian ini membuktikan bahawa elemen *Tahsīniyyāt* turut memainkan peranan penting dalam memperkukuh kualiti perkhidmatan, pengalaman pelanggan dan imej hotel patuh Syariah. Penggunaan *Modified Nominal Group Technique* (MNGT) turut memperkukuh kesahan kandungan elemen yang dibangunkan melalui proses konsensus pakar yang sistematik.

Dari sudut praktikal, dapatan kajian ini berpotensi dijadikan rujukan oleh pengusaha hotel, badan pensijilan, agensi kerajaan dan pembuat dasar dalam memperkukuh standard perkhidmatan hotel patuh Syariah di Malaysia. Pengintegrasian elemen *Tahsīniyyāt* dijangka dapat meningkatkan daya saing industri hospitaliti Islam, memperkukuh keyakinan pelancong Muslim dan menyokong usaha Malaysia sebagai peneraju destinasi pelancongan mesra Muslim di peringkat antarabangsa.

Secara keseluruhannya, kajian ini menegaskan bahawa penerapan elemen *Tahsīniyyāt* secara sistematik merupakan pelengkap penting dalam pembangunan Model Perkhidmatan Hotel Patuh Syariah yang holistik dan berteraskan *Maqāṣid al-Sharī'ah*. Kajian lanjutan dicadangkan untuk menguji kebolegunaan model ini dalam operasi hotel sebenar, menilai penerimaannya dalam kalangan pelanggan dan pengusaha hotel, serta mengesahkan keberkesanannya melalui pendekatan kuantitatif yang melibatkan sampel yang lebih luas. Dapatan tersebut diharapkan dapat menyokong usaha pembangunan satu standard Hotel Patuh Syariah yang lebih komprehensif, seragam dan mampan pada masa hadapan.

Oleh itu, pembangunan elemen *Tahsīniyyāt* melalui konsensus pakar diharapkan menjadi asas kepada pembentukan standard Hotel Patuh Syariah yang lebih komprehensif serta menyokong agenda pembangunan hospitaliti Islam yang mampan di Malaysia.

Penghargaan: Penulis ingin merakamkan penghargaan kepada semua pihak yang telah memberikan sokongan, kerjasama dan bantuan sepanjang pelaksanaan kajian ini. Segala sumbangan yang diberikan amat dihargai dan telah membantu melancarkan proses penyelidikan serta penyediaan manuskrip ini.

Kenyatan Persetujuan Termaklum: Persetujuan bermaklumat telah diperoleh daripada semua peserta yang terlibat dalam kajian ini sebelum pengumpulan data dijalankan. Penyertaan adalah secara sukarela dan semua maklumat yang diberikan dirahsiakan serta digunakan hanya untuk tujuan penyelidikan.

Konflik Kepentingan: Penulis mengisytiharkan tiada konflik kepentingan berkaitan dengan penerbitan kajian ini. Semua aktiviti penyelidikan, termasuk pengumpulan data, analisis, dan pelaporan, dijalankan secara bebas tanpa sebarang pengaruh kewangan, peribadi, atau profesional yang boleh menjejaskan keputusan atau tafsiran kajian.

Rujukan

- Auda, J. (2008). *Maqasid al-Shariah as philosophy of Islamic law: A systems approach*. International Institute of Islamic Thought.
- Ali, F., Rasoolimanesh, S. M., Sarstedt, M., Ringle, C. M., & Ryu, K. (2018). An assessment of the use of partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM) in hospitality research. *International Journal of Hospitality Management*, 69, 189–198. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2017.11.008>
- Bitner, M. J. (1992). Servicescapes: The impact of physical surroundings on customers and employees. *Journal of Marketing*, 56(2), 57–71. <https://doi.org/10.1177/002224299205600205>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp0630a>
- Delbecq, A. L., Van de Ven, A. H., & Gustafson, D. H. (1975). *Group techniques for program planning: A guide to nominal group and Delphi processes*. Scott Foresman.
- Dobbie, A., Rhodes, M., Tysinger, J. W., & Freeman, J. (2004). Using a modified nominal group technique as a curriculum evaluation tool. *Family Medicine*, 36(6), 402–406.
- Dusuki, A. W., & Abdullah, N. I. (2007). Maqasid al-Shariah, masalah, and corporate social responsibility. *American Journal of Islamic Social Sciences*, 24(1), 25–45.
- Han, H., & Hyun, S. S. (2017). Impact of hotel-restaurant image and quality of physical environment, service, and food on satisfaction and intention. *International Journal of Hospitality Management*, 63, 82–92. <https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2017.03.006>
- Henderson, J. C. (2010). Sharia-compliant hotels. *Tourism and Hospitality Research*, 10(3), 246–254. <https://doi.org/10.1057/thr.2010.3>
- Ibn Ashur, M. T. (2006). *Treatise on Maqasid al-Shariah*. International Institute of Islamic Thought.
- Islamic Tourism Centre. (2023). *Muslim-Friendly Tourism and Hospitality Assurance and Recognition (MFAR)*.
- Jabatan Standard Malaysia. (2015). *MS 2610:2015 Muslim Friendly Hospitality Services – Requirements*.
- Kamali, M. H. (2008). *Shari'ah law: An introduction*. Oneworld Publications.
- Kotler, P., Bowen, J. T., & Makens, J. C. (2017). *Marketing for Hospitality And Tourism* (7th ed.). Pearson.
- Mastercard, & CrescentRating. (2025). *Global Muslim Travel Index 2025*.

- Nordin, N. S. A. (2020). *Compliance with the Malaysian Standard for Muslim-Friendly Hospitality Services (MS2610:2015) requirements: A comparative study between selected Islamic Quality Standard (IQS) awarded hotels in Malaysia* [Master's thesis]. Universiti Teknologi MARA.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. A., & Berry, L. L. (1988). SERVQUAL: A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12–40.
- Pine, B. J., & Gilmore, J. H. (1999). *The experience economy*. Harvard Business School Press.
- Sabri, H., Mustafa, L., Khairi, K. F., Ali Basah, M. Y., Abu Seman, J., & Mohamad Anwar, N. A. (2022). The criteria of accommodation in Muslim Friendly Hospitality Services (MFHS) for the tourism sector in Malaysia. *Al-Qanatir: International Journal of Islamic Studies*, 26(1), 22–36.